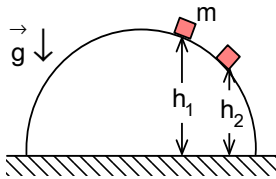


XIX. ULUSAL FİZİK OLİMPİYATI BİRİNCİ AŞAMA SINAVI-2011

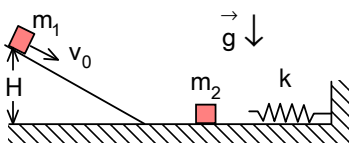
1. Yürüyen merdiven üzerinde bulunan ve kendisi de merdivene göre sabit bir v hızıyla yürüyen kişi $n_1=40$ basamak sayar. Bu kişi ikinci kez merdiven üzerinde aynı yönde, merdivene göre $3v$ hızla hareket ederse $n_2=70$ basamak sayar. Yürüyen merdiven hareketsiz olsaydı bu kişi kaç basamak sayardı?

- A) 112 B) 120 C) 110 D) 102 E) 106



2. Kütleli m olan cisim sürtünmeli yarımküresel yüzeyin yatay tabanından $h_1=90\text{cm}$ yükseklikten başlangıç hızı sıfır olmak üzere kayarak, h_2 yükseklikte yarımküresel yüzeyden ayrılmıştır. Bu süreçte sürtünme kuvvetinin yaptığı iş cismin başlangıçtaki potansiyel enerjisinin %20'sine eşitse, h_2 yüksekliği ne kadardır? (Potansiyel enerji yarımküresel yüzeyin yatay tabanında sıfır kabul edilecektir).

- A) 45 cm B) 48 cm C) 40 cm D) 50 cm E) 42 cm

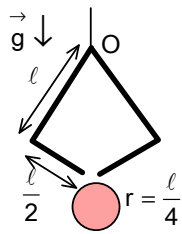


3. Kütleli $m_1=0,1\text{ kg}$ olan cisim yüksekliği $H=1,6\text{ m}$ olan eğik düzlemin en üst noktasından $v_0=2\text{ m/s}$ ilk hızı ile eğik düzlem yüzeyine paralel olarak harekete başlamaktadır. Yatay düzleme yumuşak bir geçiş yapıp hareketine devam ederek yolu üzerinde durmakta olan $m_2=0,2\text{ kg}$ 'lık bir cisim ile tam esnek bir çarpışma yapmaktadır. Çarpışmadan sonra m_2 cismi yaya yapışarak yayı sıkıştırmaktadır. Yayın sıkışma miktarının maksimum değeri ile m_1 kütlelerinin eğik düzlem üzerinde tekrar çıkabileceği maksimum yükseklik eşit ise, yay sabiti k kaç N/m 'dir? (Cisimlerle yüzeyler arası sürtünme yoktur).

- A) 120 B) 160 C) 90 D) 80 E) 45

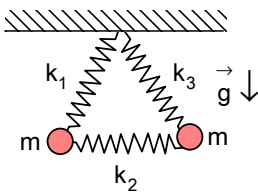
4. Kütleli $m=50\text{ gram}$ olan metal bir top $h=1,8\text{ m}$ yükseklikten serbest olarak bırakılıyor. Top yatay düzleme çarpıp yukarı doğru çıkmakta ve tekrar aşağı doğru düşerek yere çarpmakta ve bu hareket art arda tekrar etmektedir. Düşme ve çıkma hareketleri hep aynı düşey doğrultu üzerinde olmaktadır. Top yere her çarpışında hızı $1/3$ 'ü kadar azalmakta ise, top yere toplam olarak kaç $\text{kg}\cdot\text{m/s}$ 'lik momentum aktarır?

- A) 2,25 B) 6,25 C) 1,50 D) 3,75 E) 4,50



5. Şekildeki gibi l uzunluğunda kollar ve kollara dik $\frac{l}{2}$ uzunluğundaki tırnaklardan oluşan bir vinç kepçesi silindirik kalasları taşımakta kullanılmaktadır. Vincin kolları asıldıkları O noktası etrafında serbestçe dönebilmekte olup, ağırlıkları ihmal edilebilir. Vincin kolları tırnak uçları birbirine değene kadar kapanabilmekte ise, $r=\frac{l}{4}$ yarıçapında silindirik bir kalası taşıyabilmesi için tırnaklar ile kalas arasındaki sürtünme katsayısı en az ne kadar olmalıdır?

- A) $\frac{\sqrt{5}}{4}$ B) $\frac{1}{2}$ C) $\frac{1}{\sqrt{5}}$ D) $\frac{3}{8}$ E) $\frac{1}{4}$



6. Yay sabitleri ve serbest haldeki uzunlukları birbirinden farklı kütleli üç yay, bir üçgen oluşturacak şekilde birbirine bağlanıyor. Bu üçgenin iki köşesine m kütleli cisimler takılıp, bir köşesinden tavana bağlanıyor ve yayların bir eşkenar üçgen oluşturduğu ve iki kütle arasındaki yay yatay durumda olduğu gözleniyor. Bu durumda yayların serbest hallerine göre toplam boylarının değişimi Δl_1 olsun. Bu yayları birbirine seri şekilde bağlayıp, bir ucunu tavana bağlarsak ve diğer ucuna da $2m$ kütleli bir cismi asarsak, yayların serbest hallerine göre toplam boylarının değişimi Δl_2 olsun. İlk durumda iki kütle arasında kalmış olan yayın yay sabiti k_2 verilenler cinsinden nedir?

- A) $\frac{2mg}{\Delta l_2 - \Delta l_1}$ B) $\frac{3mg}{2\Delta l_2 - \sqrt{3}\Delta l_1}$ C) $\frac{2mg}{2\Delta l_2 - \frac{\sqrt{3}\Delta l_1}{2}}$ D) $\frac{2mg}{\Delta l_1 + \Delta l_2}$ E) $\frac{3mg}{\Delta l_2 - \sqrt{3}\Delta l_1}$

7. Bir gezegenin yüzeyine inen astronotlar, bir cismi bu gezegenin kutbunda tartıklarında tartının G_0 , aynı cismi bu gezegenin ekvatorunda tartıklarında tartının $0,95 G_0$ gösterdiğini gözlemlerler. Gezegenin yarıçapı R ve kendi eksenini etrafında dönme periyodu T 'dir. Bu gezegenin etrafında $r=2R$ yarıçaplı bir yörüngede dönen uydunun hızının ifadesi R ve T cinsinden nedir? Gezegenin küre şeklinde olduğunu ve yoğunluğunun her yerde aynı olduğunu varsayınız.

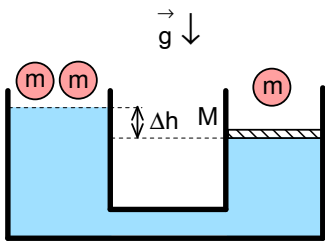
- A) $\frac{4\sqrt{10} \pi R}{T}$ B) $\frac{4\sqrt{5} \pi R}{T}$ C) $\frac{2\sqrt{10} \pi R}{T}$ D) $\frac{2\sqrt{5} \pi R}{T}$ E) $\frac{3\sqrt{5} \pi R}{T}$

8. Özkütlesi ρ olan küresel katı bir cisim, içinde özkütlesi 3ρ olan sıvı bulunan bir kaba sıvı yüzeyinden h yüksekliğindeki bir noktadan ilk hızsız olarak bırakılmıştır. Cisim sıvının içine enerji kaybetmeden ve düşey olarak girmektedir. Cisim sıvı ile temas ettiği andan itibaren t_1 kadar süre içinde aşağıya doğru hareket etmekte daha sonra durup $t_2=2t_1$ kadar süre içinde yukarıya doğru hareket etmektedir. Sıvının, cisme sıvı içindeki hareketi yönüne ters ve sabit büyüklükte bir direniş kuvveti uyguladığını varsayınız. Bu kuvvet cismin havadaki ağırlığının kaç katıdır? (Kabın anlatılan hareketi etkilemeyecek kadar yüksek olduğunu varsayınız).

- A) $\frac{2}{7}$ B) $\frac{7}{4}$ C) $\frac{6}{5}$ D) $\frac{2}{3}$ E) $\frac{1}{7}$

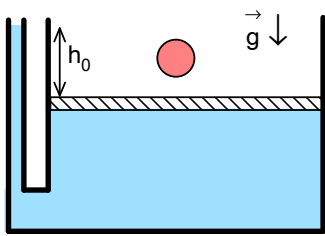
9. İçinde buz/su karışımı olan bir kaptta, küp şeklindeki bir buz, bir yüzü su yüzeyine paralel olarak yüzmektedir. Bu durumda küpün su altında kalan yüksekliği h kadardır. Daha sonra buz/su karışımı ile aynı sıcaklıkta olan alkol, su ile karışmayacak bir şekilde kabın üzerinden yavaşça eklenmekte ve su üzerinde ince bir alkol tabakası oluşmaktadır. Bu işleme buz küpünün üst yüzeyi alkol tabakasının üst yüzeyi ile aynı seviyeye gelene dek devam edilmektedir. Eklenen alkolün su üzerindeki kalınlığı nedir? (Buz, su ve alkolün yoğunlukları sırası ile ρ_b , ρ_s ve ρ_a olarak verilmiştir).

- A) $h \frac{\rho_s \rho_b - \rho_a}{\rho_b \rho_s - \rho_a}$ B) $h \frac{\rho_s \rho_s - \rho_b}{\rho_b \rho_s - \rho_a}$ C) $h \frac{\rho_s^3}{\rho_b \rho_a (\rho_s - \rho_b)}$ D) $h \frac{\rho_s}{\rho_b - \rho_a}$ E) $h \frac{\rho_b - \rho_a}{\rho_s - \rho_b}$



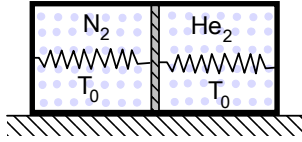
10. Şekildeki sistemde haznelerin kesit alanları eşit değildir. Sağ taraftaki haznenin üstü su sızdırmaz, sürtünmesiz hareket eden M kütleli bir piston ile kapalıdır. Soldaki haznenin su seviyesi sağdaki haznedekinden Δh kadar yüksektir. Soldaki hazneye her birinin kütlesi m olan iki top bırakılmakta ve toplar yüzmektedirler. Bu durumda sağdaki pistonun yerden yüksekliği $\frac{\Delta h}{6}$ kadar artmaktadır. Daha sonra, sağdaki pistonun üstüne aynı toplardan bir tane konduğunda pistonun yerden yüksekliği ilk durumuna dönmektedir. $\frac{m}{M}$ oranı nedir?

- A) 6 B) $\frac{1}{3}$ C) 1 D) 2 E) $\frac{1}{4}$



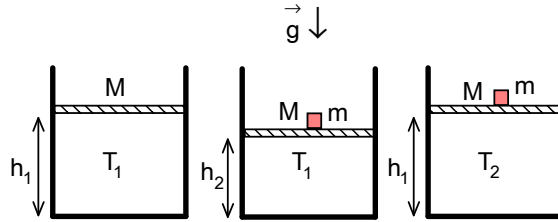
11. Şekildeki kap sıvı geçirmeyecek şekilde sürtünmesiz bir pistonla kapatılmıştır. Bu durumda, sol tarafta bulunan borudaki sıvı seviyesi piston seviyesinin h_0 kadar üzerindedir. Özkütlesi sıvınınkinden az olan homojen bir küre önce pistonun üzerine konuluyor. Bu durumda borudaki sıvı seviyesi ile piston seviyesi arasındaki fark h_1 oluyor. Daha sonra bu cisim pistonun altına konuluyor ve seviye farkı h_2 olarak ölçülüyor. Buna göre cismin özkütlesi ile sıvının özkütlesi arasındaki oran $\frac{\rho_c}{\rho_s}$ nedir?

- A) $\frac{h_1 - h_2}{h_0}$ B) $\frac{h_1 - h_0}{h_1 - h_2}$ C) $\frac{h_1 - h_0}{h_0 - h_2}$ D) $\frac{h_0}{h_1 - h_2}$ E) $\frac{h_0 - h_2}{h_1 - h_0}$



12. Zemine sabitlenmiş bir silindir ısı geçirmeyen ve sürtünmesiz hareket etme olanağına sahip pistonla iki kısma ayrılmıştır. Bu piston, silindir-dinir düşey düzlemde bulunan sağ ve soldaki yüzeylerine, özdeş yaylarla bağlanmıştır. Başlangıçta silindirin sol kısmında N_2 (azot), sağ kısmında He (helyum) gazları bulunmaktadır ve her iki gazın sıcaklığı $T_0=300$ K'dir. Bu durumda piston silindirin tam ortasında bulunmaktadır ve yaylar gerilmemiş durumdadır. Helyum $T_1=150$ K sıcaklığına kadar soğutulduğunda silindirin hacminin $\frac{3}{8}$ 'ini kaplamaktadır. Hangi T_2 sıcaklığında helyum silindirin hacminin $\frac{3}{4}$ 'ünü kaplar? Azot gazının sıcaklığı bu süreçlerde sabit olup T_0 'a eşittir.

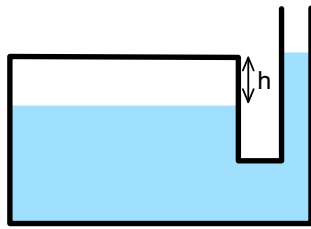
A) 1020 K B) 1000 K C) 1050 K D) 1100 K E) 1080 K



13. Yarıçapı 5 cm, yüksekliği $h_0=40$ cm olan bir silindir $T_1=27$ °C sıcaklıkta ve 1 Atmosfer basınçta hava ile doldurulmuştur. Kütlesi $M=125$ kg olan bir piston, bu silindir içinde aşağı doğru inerek içerideki havayı sıkıştırmakta ve h_1 yüksekliğinde dengede kalmaktadır. Daha sonra pistonun üzerine kütlesi $m=10$ kg olan bir yük konmakta ve piston biraz daha aşağı inerek h_2 yüksekliğinde dengede kalmaktadır. Buraya kadar anlatılan süreçler sırasında havanın sıcaklığı sabit kalmaktadır. Şimdi, piston ile silindir tabanı arasında kalan hava kaç C° dereceye kadar ısıtılmalıdır ki, üzerindeki yük ile birlikte piston tekrar ilk konumuna (h_1) kadar yükselsin?

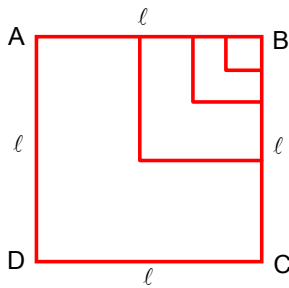
Not: Kap dışındaki hava basıncı 1 Atmosferdir.

A) 40 B) 36 C) 30 D) 42 E) 55



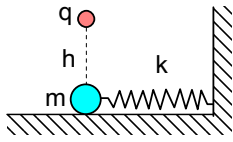
14. Kesit alanlarının oranı 9 olan dikdörtgen prizma şeklindeki kaplar birbirlerine tabanlarından bir boru aracılığıyla bağlıdır. Kaplardan geniş olanın üstü kapalı olup, içinde V hacminde gaz vardır. Kapın tavanıyla bu kaptaki su seviyesi arasında h kadar mesafe vardır. Dar kabin üstü açıktır, P_0 açık hava basıncına tabidir ve bu kaptaki su seviyesi diğer kaptakine göre h kadar daha yüksektir. Bütün sistem sabit sıcaklıkta tutularak, üstü açık kaba ΔV hacminde su eklenince kapların su seviyeleri arasındaki fark $2h$ olmaktadır. Bu durumda kapalı kabın içindeki gazın basıncı $2P_0$ olduğuna göre $\frac{\Delta V}{V}$ oranı nedir?

A) $\frac{1}{3}$ B) $\frac{7}{18}$ C) $\frac{5}{8}$ D) $\frac{13}{36}$ E) $\frac{5}{12}$



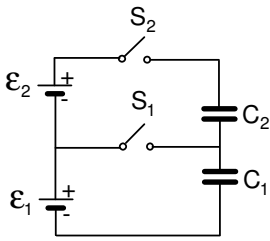
15. ABCD bir kenarının uzunluğu l olan kare tel çerçevesidir. Bu karenin içinde bir köşesi B noktasında, diğer bir köşesi de ABCD karesinin tam orta noktasında olmak üzere, ABCD karesinin yarısı boyutunda yeni bir kare oluşturulmaktadır. Bu yapılırken sadece iç kısma teller eklenmekte yani teller üst üste gelmemektedir. Daha sonra, yeni oluşan karenin içinde de, aynı şekilde bir öncekinin yarısı boyutunda bir kare oluşturulmaktadır. Aynı işlem bu şekilde oluşturulan her kare için tekrar edilmekte ve bu işlem sonsuz kabul edebileceğimiz kadar çok kez tekrarlanmaktadır. Bütün sistem birim uzunluğunun direnci α olan bir maddeden oluşturulmuştur. AC arasındaki eşdeğer direnç nedir?

A) $(\sqrt{2}-1)\alpha l$ B) $2\alpha l$ C) $2\sqrt{2}\alpha l$ D) $2(\sqrt{2}-1)\alpha l$ E) $(4\sqrt{2}-1)\alpha l$



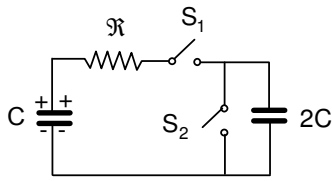
16. Yatay düzlemde, k yay sabitli bir yayın ucunda m kütleli ve elektriksel yükü olmayan noktasal bir cisim denge konumunda bulunmaktadır. Bu cisim yaydan ve zeminden elektriksel olarak yalıtılmıştır. Denge noktasının h kadar üstünde noktasal bir q yükü bulunmaktadır. Sistemde sürtünme yoktur. Yaya bağlı olan cismin elektriksel yükü yavaş yavaş artırılıyor. Cisim üzerindeki yük belli bir Q değerinin üzerine çıktığında sistemin yatay yöndeki denge konumunun değişmeye başladığı gözleniyor. Bu Q değeri nedir? (q ve Q yükleri aynı işarettir).

- A) 0 B) $\frac{4\pi\epsilon_0 kh^3}{q}$ C) $\frac{12\pi\epsilon_0 kh^3}{q}$ D) $\frac{8\pi\epsilon_0 kh^3}{q}$ E) Sonsuz



17. Şekildeki devrede önce S₁ anahtarı kapatılır ve C₁=3 µF sığalı kondansatör tamamen yüklendikten sonra S₁ anahtarı açılır. Daha sonra S₂ anahtarı kapatılır. Son durumda C₁ sığalı kondansatörün yükünü bulunuz. C₂=6 µF'tir. Doğru akım kaynaklarının emk'ları $\epsilon_1=6$ V ve $\epsilon_2=10$ V'tur.

- A) 38 µC B) 42 µC C) 36 µC
D) 48 µC E) 45 µC



18. Şekildeki devrede C sığalı kondansatör yüklü, 2C sığalı kondansatör yüksüz olup, S₁ anahtarı açık, S₂ anahtarı kapalı durumdadır. S₁ anahtarı kapatıldıktan sonra R direnci üzerinden geçen akım I₀ olduğunda S₂ anahtarı açılır. Bu andan sonra devrede açığa çıkan ısı miktarını C, R ve I₀ cinsinden bulunuz. Birleştirici tellerin direnci sıfırdır.

- A) $\frac{CI_0^2 R^2}{4}$ B) $\frac{2CI_0^2 R^2}{3}$ C) $\frac{CI_0^2 R^2}{3}$ D) $\frac{CI_0^2 R^2}{2}$ E) $\frac{2CI_0^2 R^2}{5}$

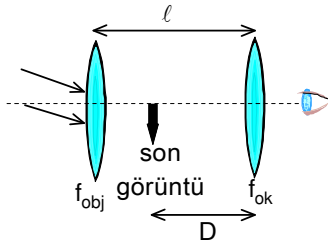
19. Bir elektrikli çaydanlıkta, ısıtıcı eleman olarak kesit alanı 0,5 mm², öz direnci 10⁻⁶ Ω.m olan sarmal şeklindeki 20 m uzunluğunda krom-nikel tel kullanılmıştır. Bu telden 5 A değerinde akım geçilerek kabın içindeki su kaynatılmaktadır. Kullanılan elektrik gücünün tamamının su tarafından emildiğini, kaptaki buhar basıncının atmosferik basınca eşit olduğunu ve ideal gaz gibi davrandığını varsayınız. Çaydanlık ağzının kesit alanı 2 cm² ise su buharının buradan çıkış hızı kaç m/s'dir? (Gaz sabiti R ile suyun molar kütlesi μ arasındaki oran $\frac{R}{\mu}=450$ J/kg.K olarak verilmektedir).

- A) 3,4 B) 4,6 C) 3,7 D) 4,2 E) 2,8

20. Yarıçapı R, kütlesi M, ısı sığası c ve yükü q olan iletken bir küre g yerçekimi ivmesi altında düz bir yalıtkan masa üzerinde durmaktadır. Küreye McΔT kadar ısı verildiğinde sıcaklığı ΔT kadar artmaktadır. Kürenin yapıldığı malzemenin ısıl genleşme katsayısı λ ise, üzerindeki yük miktarının ifadesi aşağıdakilerden hangisine eşittir?

Not: Yükü q, yarıçapı R olan bir iletken kürenin elektriksel potansiyel enerjisi $\Pi(R)=\frac{q^2}{8\pi\epsilon_0 R}$ 'dir.

- A) $\sqrt{8\pi\epsilon_0 MgR^2 \lambda \Delta T (1 + \lambda \Delta T)}$ B) $R \lambda \Delta T \sqrt{8\pi\epsilon_0 Mg}$ C) $4\pi\epsilon_0 MgR \lambda \Delta T$
D) $\sqrt{4\pi\epsilon_0 MgR^2 (1 + \lambda \Delta T)}$ E) $\sqrt{8\pi\epsilon_0 MgR^2 (1 + \lambda \Delta T)}$



21. Aralarında ℓ kadar uzaklık bulunan iki yakınsak mercekten oluşan bir teleskopta, son sanal görüntü okülerden (göz tarafındaki mercek) D kadar uzakta oluşuyorsa, bu teleskopun büyütmesi $M = -\frac{m_{ok} f_{obj}}{D}$ denklemleri ile verilir. Burada, m_{ok} okülerin boyca büyütmesi, f_{obj} ise objektifin (cisim tarafındaki merceğin) odak uzaklığıdır. Eğer D en yakın görme uzaklığı olan 25 cm'ye eşitse aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur? (Okülerin odak uzaklığı (f_{ok}) ve tüm uzunluklar metre cinsinden verilmiştir).

A) $M = -\frac{f_{obj}}{f_{ok}}(1 + 4f_{ok})$

B) $M = -\frac{f_{obj}}{f_{ok}}\left(1 + \frac{f_{ok}}{4}\right)$

C) $M = -\frac{f_{obj}}{f_{ok}}\left(1 + \frac{\ell - 0,25}{f_{obj}}\right)$

D) $M = -\frac{f_{obj}}{f_{ok}}\left(1 + \frac{\ell - 0,25}{f_{ok}}\right)$

E) $M = -\frac{f_{obj}}{f_{ok}}\left(1 + \frac{4f_{ok}}{\ell - 0,25}\right)$

22. Atmosfer, kırıcılık indisi $n=1,0003$ olan 50 km kalınlığında bir hava katmanıdır. Dünyanın yarıçapı yaklaşık 6400 km'dir. Atmosferin kırıcılık indisi $n=1,0000$ olsa idi, ekvator üzerinde deniz seviyesindeki bir noktada güneşin doğuş zamanı yaklaşık kaç saniye değişirdi?

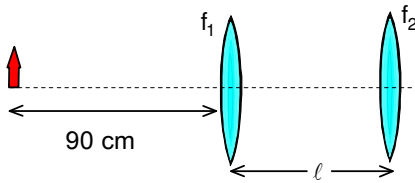
A) 9

B) 35

C) 10

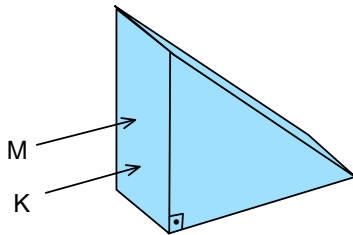
D) 314

E) 518



23. İki ince ve yakınsak mercek arasındaki uzaklık ℓ olsun. Merceklerin odak uzakları sırası ile $f_1=15$ cm ve $f_2=20$ cm'dir. Birinci merceğin soluna 90 cm uzaklığa bir cisim konuluyor. L uzunluğunun değerine göre son görüntü gerçek (G) ya da sanal (S) olabileceği gibi cisme göre ters (T) ya da düz (D) oluşabilir. Aşağıdaki şıklardan hangisi doğrudur? (Tablodaki x_1 ve x_2 belirli uzunluk değerlerini göstermektedir).

	$0 < \ell < x_1$	$x_1 < \ell < x_2$	$x_2 < \ell$
A)	G, D	S, T	G, D
B)	G, T	S, T	G, D
C)	S, D	G, D	S, T
D)	S, T	G, T	S, D
E)	G, D	S, D	G, T



24. Eşit kenarlarının uzunluğu 4 cm olan ikizkenar dik üçgen cam prizmanın şekilde gösterilen düşey yüzeyine tabanından 1 cm yukarıya kırmızı bir ışık ışını (K), tabanından 2 cm yukarıya ise mavi bir ışık ışını (M) tabana paralel olarak gelmektedir. Prizma camının kırıcılık indisi kırmızı ışık için $n_K=1,25$ mavi ışık için $n_M=2,0$ olarak verilmiştir. Bu ışınların prizmaya girişlerinden itibaren çıkışlarına

kadar prizma içinde harcadıkları sürelerin $\frac{\Delta t_K}{\Delta t_M}$ oranı kaçtır?

A) $\frac{4}{3}$

B) $\frac{15}{16}$

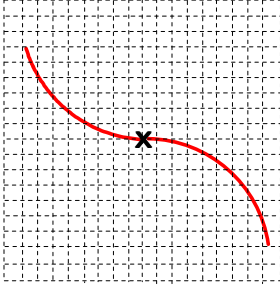
C) 1

D) $\frac{9}{16}$

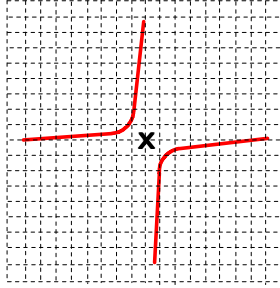
E) $\frac{15}{32}$

25. Bir ince mercekte (yakınsak ya da iraksak) cismin kendi bulunduğu taraftaki odak noktasına olan uzaklığına x , görüntünün de diğer odak noktasına olan uzaklığına x' diyelim. Eğer $\left(\frac{x'}{f}\right)$ büyüklüğünün $\left(\frac{x}{f}\right)$ büyüklüğüne göre değişimi bir grafikte gösterilseydi aşağıdakilerden hangisi doğru olurdu? Grafiklerde orijin **X** işareti ile gösterilmiştir (Not: karar vermenize yardımcı olan denklemleri yazınız).

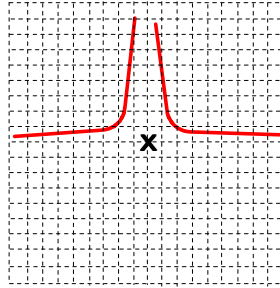
A)



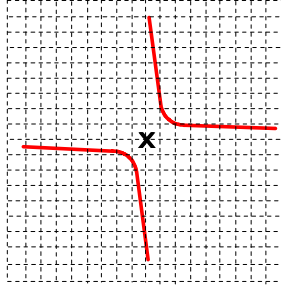
B)



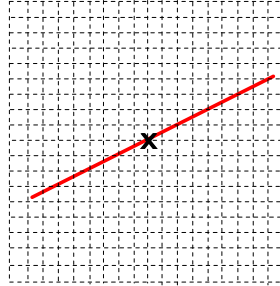
C)



D)



E)



XIX. ULUSAL FİZİK OLİMPİYATI BİRİNCİ AŞAMA SINAVI ÇÖZÜMLERİ-2011

1. Yürüyen merdivenin hızı u uzunluğu x olsun. İlk durumda

$$40 = \frac{xv}{u+v}$$

ikinci durumda

$$70 = \frac{x \cdot 3v}{u+3v}$$

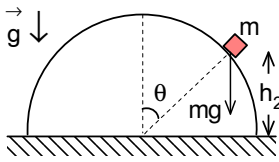
yazabiliriz. Buradan oranlarsak

$$u = \frac{9v}{5}$$

ve aranan basamak sayısı

$$x = 40 \cdot \frac{14}{5} = 112$$

olarak bulunur.



2. Enerji korunumu yasası için

$$mgh_1 = mgh_2 + \frac{mv^2}{2} + 0,2mgh_1$$

cismin küresel yüzeyden ayrılma şartı için

$$mg \cos \theta = \frac{mv^2}{r}; h_2 = r \cos \theta$$

yazabiliriz. Buradan

$$0,8gh_1 = gh_2 + \frac{gh_2}{2}; h_2 = \frac{8h_1}{15} = \frac{8 \cdot 90}{15} = 48 \text{ cm}$$

olarak bulunur.

3. Cismin en alt noktadaki hızı

$$v = \sqrt{v_0^2 + 2gH} = \sqrt{2^2 + 2 \cdot 10 \cdot 1,6} = 6 \text{ m/s}$$

olur. Momentum korunumu yasasından

$$0,1v = -0,1v_1 + 0,2v_2$$

enerji korunumu yasasından

$$\frac{0,1v^2}{2} = \frac{0,1v_1^2}{2} + \frac{0,2v_2^2}{2}$$

yazabiliriz. Buradan

$$v_1 = \frac{v}{3} = 2 \text{ m/s}; v_2 = \frac{2v}{3} = 4 \text{ m/s}$$

elde edilir. Birinci cismin çıktığı yükseklik

$$h_1 = \frac{v_1^2}{2g} = \frac{v^2}{18g}$$

yaydaki uzamaya eşittir. Buradan

$$\frac{0,2v_2^2}{2} = \frac{kx^2}{2}; \frac{0,2 \cdot 4v^2}{9} = k \left(\frac{v^2}{18g} \right)^2; k = \frac{0,2 \cdot 144g^2}{v^2} = 80 \text{ N/m}$$

olarak bulunur.

4. Topun en alt noktadaki hızı

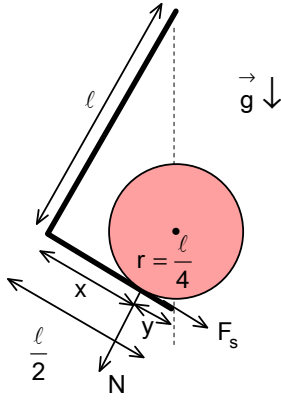
$$v = \sqrt{2gh} = \sqrt{2 \cdot 10 \cdot 1,8} = 6 \text{ m/s}$$

olur. Aktarılan momentum

$$\left(mv + \frac{2mv}{3} \right) + \left(\frac{2mv}{3} + \frac{2 \cdot 2mv}{3} \right) + \dots = \frac{5mv}{3} \left(1 + \frac{2}{3} + \frac{4}{9} + \dots \right) = \frac{5mv}{3} \frac{1}{1 - \frac{2}{3}} =$$

$$= 5mv = 5 \cdot 0,05 \cdot 6 = 1,5 \text{ kg.m/s}$$

olarak bulunur.



5. Vincin kollarına tepki ve sürtünme kuvveti etki etmektedir. O noktaya göre moment alırsak

$$F_s \cdot l = N \cdot x; F_s = fN$$

yazabiliriz. Burada şeklin geometrisinden

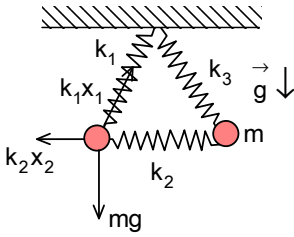
$$\frac{l}{2} = \frac{r}{y}; y = \frac{l}{8}$$

$$x = \frac{l}{2} - y = \frac{3l}{8}$$

ile verilir. Buradan

$$f = \frac{3}{8}$$

olarak bulunur.



6. Eşkenar üçgen oluşması için $k_1 = k_3$ olmalıdır. Şeklin geometrisinden yaylardaki uzamalar

$$\frac{mg}{k_1 x_1} = \sin 60^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}; x_1 = \frac{2mg}{\sqrt{3}k_1}$$

$$\frac{mg}{k_2 x_2} = \tan 60^\circ = \sqrt{3}; x_2 = \frac{mg}{\sqrt{3}k_2}$$

olur. İlk durumda toplam uzama

$$\Delta l_1 = 2x_1 - x_2 = 2 \frac{2mg}{\sqrt{3}k_1} - \frac{mg}{\sqrt{3}k_2} = \frac{mg}{\sqrt{3}} \left(\frac{4}{k_1} - \frac{1}{k_2} \right)$$

ikinci durumda toplam uzama

$$\Delta l_2 = 2x'_1 + x'_2 = 2 \frac{2mg}{k_1} + \frac{2mg}{k_2} = 2mg \left(\frac{2}{k_1} + \frac{1}{k_2} \right)$$

yazabiliriz. Buradan

$$\frac{\sqrt{3} \Delta l_1}{2mg} = \frac{2}{k_1} - \frac{1}{2k_2}; \frac{\Delta l_2}{2mg} = \frac{2}{k_1} + \frac{1}{k_2}$$

$$\frac{\Delta l_2}{2mg} - \frac{\sqrt{3} \Delta l_1}{2mg} = \frac{3}{2k_2}; k_2 = \frac{3mg}{\Delta l_2 - \sqrt{3} \Delta l_1}$$

olarak bulunur.

7. Kutup için

$$\frac{\gamma Mm}{R^2} = G_0$$

ekvator için

$$\frac{\gamma Mm}{R^2} - \frac{m4\pi^2 R}{T^2} = 0,95G_0$$

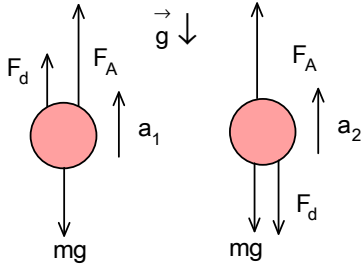
yazabiliriz. Buradan

$$\frac{m4\pi^2 R}{T^2} = \frac{G_0}{20}; \frac{\gamma Mm}{R^2} = \frac{20 \cdot m4\pi^2 R}{T^2}; \frac{\gamma M}{R} = \frac{80\pi^2 R^2}{T^2}$$

elde edilir. Aranan hız

$$\frac{mv^2}{2R} = \frac{\gamma Mm}{(2R)^2}; v = \sqrt{\frac{\gamma M}{2R}} = \frac{2\sqrt{10} \pi R}{T}$$

olarak bulunur.



8. Cismin ağırlığı

$$mg = \rho g V$$

cisme etki eden kaldırma kuvveti

$$F_A = 3\rho g V = 3mg$$

aranan direniş kuvveti F_d olsun. Cismin hareketleri için

$$F_d + F_A - mg = ma_1$$

$$F_A - F_d - mg = ma_2$$

yazabiliriz. Cisim inişte ve çıkışta aynı yolu alır. Buradan

$$H = \frac{a_1 t_1^2}{2} = \frac{a_2 t_2^2}{2} = \frac{4a_2 t_1^2}{2}; a_1 = 4a_2$$

$$\frac{3mg + F_d - mg}{3mg - mg - F_d} = 4; F_d = \frac{6mg}{5}$$

olarak bulunur.

9. İlk durum için

$$\rho_b g V = \rho_s g V_s; \rho_b S H = \rho_s S h; H = \frac{\rho_s h}{\rho_b}$$

ikinci durumda

$$\rho_b g V = \rho_s g V'_s + \rho_a V'_a; \rho_b H = \rho_s h_s + \rho_a h_a$$

$$H = h_s + h_a$$

yazabiliriz. Buradan

$$\rho_b H = \rho_s (H - h_a) + \rho_a h_a; h_a = \frac{(\rho_s - \rho_b) H}{\rho_s - \rho_a} = \frac{\rho_s - \rho_b}{\rho_s - \rho_a} \cdot \frac{\rho_s h}{\rho_b}$$

olarak bulunur.

10. Sol haznenin kesit alanı S_1 ve sağdakinin S_2 olsun. İlk durum için

$$\frac{Mg}{S_2} = \rho g \Delta h$$

yazabiliriz. Topların batan hacmine V_b diyelim, o zaman

$$\rho V_b = m$$

olmalıdır. Toplar suya atıldıktan sonra da su seviyelerinin farkı sabit kalır.

$$2V_b = \frac{\Delta h (S_1 + S_2)}{6}$$

olur. En son durumda ise su seviyeleri arasındaki fark

$$\frac{2V_b}{S_1} + \Delta h$$

olacaktır. Ayrıca

$$\rho g \left(\frac{2V_b}{S_1} + \Delta h \right) = \frac{(M + m)g}{S_2}$$

$$\rho g \frac{2V_b}{S_1} = \frac{mg}{S_2}; S_1 = 2S_2$$

olur. Buradan

$$2V_b = \frac{\Delta h (S_1 + S_2)}{6} = \frac{3\Delta h S_2}{6}$$

$$m = \rho \frac{\Delta h S_2}{4}; \frac{m}{M} = \frac{1}{4}$$

olarak bulunur.

11. Pistonun kütlesi m_p olsun. Bu durumda

$$m_p g = \rho_s g h_0 S$$

cisim pistonun üzerinde ise

$$(m_p + m_c) g = \rho_s g h_1 S; m_c = \rho_c V$$

yazabiliriz. Buradan

$$\frac{V}{S} = \frac{\rho_s (h_1 - h_0)}{\rho_c}$$

olarak bulunur. Cisim pistonun altına konulursa cisme etki eden kuvvet için

$$N = F_s - m_c g = (\rho_s - \rho_c) g V$$

pistona etki eden kuvvetler için

$$m_p g = N + \rho_s g h_2 S$$

yazabiliriz. Buradan

$$\rho_s g h_0 S = (\rho_s - \rho_c) g V + \rho_s g h_2 S$$

$$\rho_s h_0 = (\rho_s - \rho_c) \frac{\rho_s (h_1 - h_0)}{\rho_c} + \rho_s h_2$$

$$\frac{\rho_c}{\rho_s} = \frac{h_1 - h_0}{h_1 - h_2}$$

olarak bulunur.

12. İlk durum için sol kısımdaki yeni basınç

$$P_0 \frac{V_0}{2} = P \frac{5V_0}{8}; P_1 = \frac{4P_0}{5}$$

sağ kısımdaki yeni basınç

$$\frac{P_0 \frac{V_0}{2}}{T_0} = \frac{P_2 \frac{3V_0}{8}}{T_1}; \frac{P_0 \frac{V_0}{2}}{300} = \frac{P_2 \frac{3V_0}{8}}{150}; P_2 = \frac{2P_0}{3}$$

yaydaki uzamalar

$$x_1 = \frac{V_0}{2S} - \frac{3V_0}{8S} = \frac{V_0}{8S}$$

pistona etki eden kuvvet

$$\left(\frac{4P_0}{5} - \frac{2P_0}{3} \right) S = 2kx_1$$

olur. Buradan yay sabiti için

$$k = \frac{8P_0 S^2}{15V_0}$$

elde edilir. İkinci durum için sol kısımdaki yeni basınç

$$P_0 \frac{V_0}{2} = P' \frac{V_0}{4}; P'_1 = 2P_0$$

sağ kısımdaki yeni basınç

$$\frac{P_0 \frac{V_0}{2}}{T_0} = \frac{P'_2 \frac{3V_0}{4}}{T}; \frac{P_0 \frac{V_0}{2}}{300} = \frac{P'_2 \frac{3V_0}{4}}{T}; P'_2 = \frac{P_0 T}{450}$$

yaydaki uzamalar

$$x_2 = \frac{3V_0}{4S} - \frac{V_0}{2S} = \frac{V_0}{4S}$$

pistona etki eden kuvvet

$$\left(\frac{P_0 T}{450} - 2P_0 \right) S = 2kx_2 = 2 \frac{8P_0 S^2}{15V_0} \cdot \frac{V_0}{4S}; \frac{T}{450} - 2 = \frac{4}{15}; T = 1020 \text{ K}$$

olarak bulunur.

13. İlk durum için yükseklik

$$P_0Sh_0 = \left(P_0 + \frac{Mg}{S} \right) Sh_1; h_1 = \frac{P_0h_0}{P_0 + \frac{Mg}{S}} = \frac{10^5 \cdot 40}{10^5 + \frac{125 \cdot 10}{3(5 \cdot 10^{-2})^2}} = \frac{40}{1 + \frac{5}{3}} = 15 \text{ cm}$$

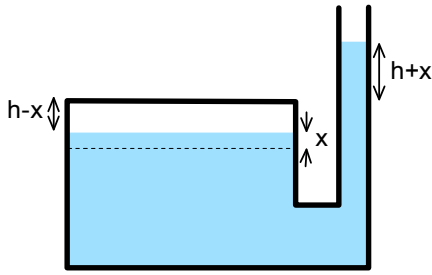
ikinci durum için yükseklik

$$P_0Sh_0 = \left(P_0 + \frac{(M+m)g}{S} \right) Sh_2; h_2 = \frac{P_0h_0}{P_0 + \frac{(M+m)g}{S}} = \frac{10^5 \cdot 40}{10^5 + \frac{135 \cdot 10}{3(5 \cdot 10^{-2})^2}} = \frac{40}{1 + \frac{27}{15}} = \frac{100}{7} \text{ cm}$$

olarak bulunur. Proses izobarik olduğu için

$$\frac{h_2}{T_1} = \frac{h_1}{T}; T = \frac{h_1 T_1}{h_2} = \frac{15 \cdot 300}{\frac{100}{7}} = 315 \text{ K} = 42 \text{ }^\circ\text{C}$$

olarak bulunur.



14. İlk basınç

$$P_1 = P_0 + \rho gh$$

ikinci durumdaki basınç

$$2P_0 = P_0 + \rho g \cdot 2h$$

olur. Buradan ilk basınç

$$P_1 = \frac{3P_0}{2}$$

olarak bulunur. Dar kesitli kısmına su eklenirse geniş kısmında su seviyesi x kadar yükselsin. Bu durumda

$$\Delta V = 9Sx + S(h+x) = 10Sx + Sh$$

olur. Gazın ilk hacmi ve izoterm proses denkleminde

$$V = 9Sh; \frac{3P_0}{2} V = 2P_0(V - 9Sx)$$

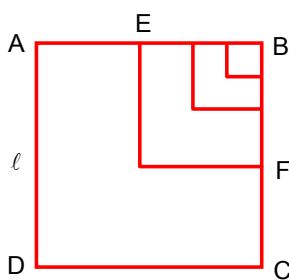
yazabiliriz. Buradan

$$Sx = \frac{V}{36}$$

elde edilir. Buradan

$$\Delta V = 10 \frac{V}{36} + \frac{V}{9} = \frac{7V}{18}; \frac{\Delta V}{V} = \frac{7}{18}$$

olarak bulunur.



15. A ve C noktaları arasındaki direnç \mathfrak{R} ise E ve F noktaları arasındaki

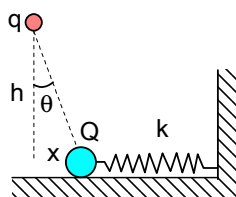
direnç $\frac{\mathfrak{R}}{2}$ olur. Bu durumda

$$\frac{1}{\mathfrak{R}} = \frac{1}{2\alpha l} + \frac{1}{\frac{\mathfrak{R}}{2} + \alpha l}$$

yazabiliriz. Buradan

$$\mathfrak{R}^2 + 4\alpha l \mathfrak{R} - 4\alpha^2 l^2 = 0; \mathfrak{R} = 2(\sqrt{2} - 1)\alpha l$$

olarak bulunur.



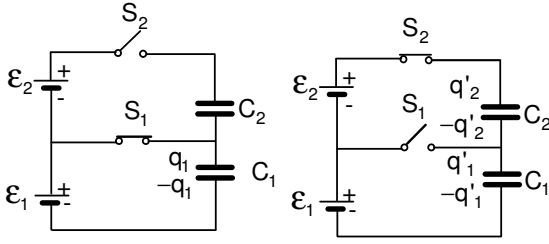
16. Yay x kadar sıkışırsa ve x çok çok küçük ise

$$kx = \frac{qQ \sin \theta}{4\pi \epsilon_0 \left(\frac{h}{\cos \theta} \right)^2}; \sin \theta \approx \tan \theta = \frac{x}{h}$$

yazabiliriz. Buradan

$$Q = \frac{4\pi \epsilon_0 k h^3}{q}$$

olarak bulunur.



17. Birinci durumda yük

$$q_1 = C_1 \varepsilon_1 = 3.6 = 18 \mu\text{C}$$

olur. Bu yük ikinci durumda iki kondansatör arasında paylaşılıyor. Bu durumda

$$q'_1 - q'_2 = 18$$

$$\frac{q'_1}{C_1} + \frac{q'_2}{C_2} = \varepsilon_1 + \varepsilon_2; \frac{q'_1}{3} + \frac{q'_2}{6} = 16$$

yazabiliriz. Buradan $q'_1 = 38 \mu\text{C}$ olarak bulunur.

18. Akım I_0 iken C sızgılı kondansatörün üzerindeki potansiyel fark

$$U_0 = \mathfrak{R} I_0$$

bu kondansatörde depo edilen enerji

$$\Pi_1 = \frac{C U_0^2}{2} = \frac{C I_0^2 \mathfrak{R}^2}{2}$$

olur. S_2 anahtarı kapandıktan sonra iki kondansatörün üzerindeki potansiyel farkları eşit olana kadar ısı açığa çıkar. Yük korunumu yasasından

$$C U_0 = (C + 2C) U; U = \frac{U_0}{3}$$

Buradan açığa çıkan ısı

$$Q = \frac{C U_0^2}{2} - \frac{3C U^2}{2} = \frac{C I_0^2 \mathfrak{R}^2}{3}$$

olarak bulunur.

19. Isıtıcının direnci

$$\mathfrak{R} = \frac{\rho l}{S} = \frac{10^{-6} \cdot 20}{0,5 \cdot 10^{-6}} = 40 \Omega$$

açığa çıkan ısı gücü

$$q = I^2 \mathfrak{R} = 5^2 \cdot 40 = 1000 \text{ W}$$

olur. Bu güç buharlaşan su tarafından emilir.

$$q = \frac{Q}{t} = \frac{mL}{t} = \rho S v L$$

Su buharın özkütlesi

$$P V = \frac{M R T}{\mu}; \rho = \frac{M}{V} = \frac{P \mu}{R T} = \frac{10^5}{373} \cdot \frac{1}{450} = 0,59577 \text{ kg/m}^3$$

olur. Buradan

$$v = \frac{q}{\rho S L} = \frac{1000}{0,59577 \cdot 2 \cdot 10^{-4} \cdot 2 \cdot 10^6} = 4,196 \approx 4,2 \text{ m/s}$$

olarak bulunur.

20. Enerji korunumu yasasından

$$\frac{q^2}{8\pi\epsilon_0 R} + MgR = \frac{q^2}{8\pi\epsilon_0 R(1+\lambda\Delta T)} + MgR(1+\lambda\Delta T)$$

$$\frac{q^2}{8\pi\epsilon_0 R} - \frac{q^2}{8\pi\epsilon_0 R(1+\lambda\Delta T)} = MgR\lambda\Delta T = \frac{q^2\lambda\Delta T}{8\pi\epsilon_0 R(1+\lambda\Delta T)}; q = \sqrt{8\pi\epsilon_0 MgR^2(1+\lambda\Delta T)}$$

olarak bulunur.

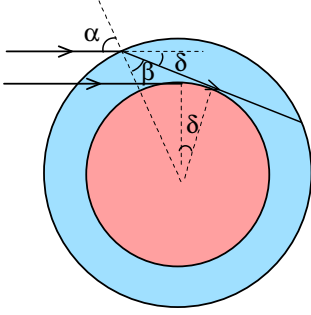
21. Okülerin boyca büyütmesi için

$$\frac{1}{a} - \frac{1}{D} = \frac{1}{f_{ok}}; a = \frac{D f_{ok}}{D + f_{ok}}; m_{ok} = \frac{D}{a} = \frac{D + f_{ok}}{f_{ok}}; D = \frac{25}{100} = \frac{1}{4}$$

yazabiliriz. Buradan

$$M = - \frac{D + f_{ok}}{f_{ok}} \frac{f_{obj}}{D} = - \frac{f_{obj}}{f_{ok}} (1 + 4f_{ok})$$

olarak bulunur.



22. Güneş ışıkları ufukta görüldüğünde atmosfere girdikten sonra yaptığı açı yarıçap R ve atmosfer kalınlığı h cinsinden

$$\sin\beta = \frac{R}{R+h}$$

şeklinde yazılabilir. Snell yasasını kullanarak ışınların atmosfere giriş açısı için

$$\sin\alpha = n\sin\beta, \alpha = \beta + \delta; \delta \ll 1$$

yazabiliriz. Buradan

$$\sin\beta \cos\delta + \cos\beta \sin\delta = \sin\beta + \cos\beta \cdot \delta = n\sin\beta$$

$$\delta = (n-1)\tan\beta = (1,0003-1) \frac{R}{\sqrt{(R+h)^2 - R^2}} = \frac{3 \cdot 10^{-4}}{\sqrt{\left(1 + \frac{h}{R}\right)^2 - 1}} \approx$$

$$\approx \frac{3 \cdot 10^{-4}}{\sqrt{\frac{2h}{R}}} = \frac{3 \cdot 10^{-4}}{\sqrt{\frac{2 \cdot 50}{6400}}} = 24 \cdot 10^{-4} \text{ rad}$$

elde edilir. Buna karşılık olarak gelen gecikme süresi

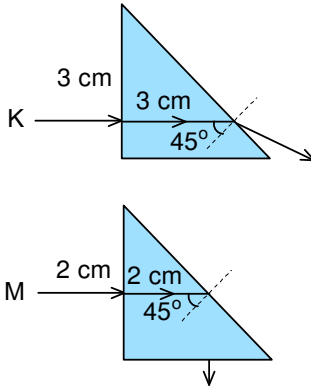
$$\frac{t}{T} = \frac{\delta}{2\pi}; t = 24 \cdot 10^{-4} \cdot \frac{24 \cdot 3600}{2\pi} = 35 \text{ saniye}$$

olarak bulunur.

23. Birinci mercek için

$$\frac{1}{a_1} + \frac{1}{b_1} = \frac{1}{f_1}; \frac{1}{90} + \frac{1}{b_1} = \frac{1}{15}; b_1 = 18 \text{ cm}$$

yazabiliriz. $0 < \ell < x_1 = 18 \text{ cm}$ ise bu görüntü ikinci merceğe göre sanal cisim gibi davranıyor. Bu durumda son görüntü gerçek ve terstir. $x_1 < \ell < x_2 = 18 + 20 = 38 \text{ cm}$ ise ikinci mercekteki görüntü sanal ve ilk duruma göre terstir. $x_2 < \ell$ ise ikinci mercekteki görüntü gerçek ve ilk duruma göre doğrudur. Cevap B şıkkıdır.



24. Kırmızı ışık ışını için

$$\frac{\sin 45^\circ}{\sin \theta} = \frac{1}{n_K}; \sin \theta = \frac{5}{4} \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} = \frac{5\sqrt{2}}{8} < 1$$

olur. Bu durumda kırmızı ışın kırılır ve prizmanın hipotenüsünden dışarıya çıkar. Işın prizmada 3 cm yol alır. Hareket süresi

$$\Delta t_K = \frac{3}{c} = \frac{15}{4c}$$

olur. Mavi ışık ışını için

$$\frac{\sin 45^\circ}{\sin \theta} = \frac{1}{n_M}; \sin \theta = 2 \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} = \sqrt{2} > 1$$

olur. Bu durumda mavi ışın prizmanın hipotenüsünden iç yansımaya uğrar ve toplam prizmada 4 cm yol alır. Hareket süresi

$$\Delta t_M = \frac{4}{c} = \frac{8}{c}$$

olur. Aranan oran

$$\frac{\Delta t_K}{\Delta t_M} = \frac{15}{32}$$

olarak bulunur.

25. Mercek için

$$xx' = f^2; \left(\frac{x}{f}\right) \cdot \left(\frac{x'}{f}\right) = 1$$

geçerlidir. Bu durumda D şıkkı doğudur.